Ч. 27. Poсztowa należytość opłacono ryczałtem.

Львів, неділя 1. липня 1928.

Рік XXX.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода", Львів, Ринок 10, II. пов.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орган Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Редакції: 29-41.

Телеф. Друкарні: 29-26.

Нові тягарі.

В останньому часі ухвалив варшавський сойм і сенат бюджет для Польщі на найблизший рік: від 1. квітня 1928 до 31. березня 1929 р. Він представляє по стороні доходів суму 2,655,009.715 зл., по стороні видатків суму 2,528,247.509 зл. і дає надвишку в сумі 126,762.206 зл.

Досвід останніх літ вчить нас, що видатки на державні цілі в Польщі ростуть кожного року приблизно на 1 міліярд зл. Таким чином можемо напевно припускати, що до кінця цього року державний бюджет Польщі зросте до страшної суми 3 міліярдів зл. Іншими словами: на душу припаде в Польщі до заплати пересічо по 100 зл. податку. Приймаючи, що кожна селянська родина складається пересічно з 5 осіб (чоловік, жінка і 3 дітей), виходить, що їй прийдеться заплатити під всілякими видами до державної скарбниці неймовірну суму 500 зл. А взагалі цілий наш український народ заплатить польській державі титулом податків суму 600 міліонів зл. Додаймо до тої суми ще податки на самоврядування (громади і повіти), то вийде, що наш податковий вклад до польської державної каси зросте до суми 800 міліонів зл. і швидко дійде до суми кругло 1 міліярда. Ось тільки ми даємо польській державі готівкою!

А що одержуємо назад для заспокоєння наших національних, культурних і господарськ. потреб? Про це вчить нас ця справжня дійсність, серед якої живемо, а про яку так вимовно говорили речники нашого клюбу. Нужда наших селянських мас дійшла останніми часами до краю. Горе непосильних податків щораз сильніше придавлює груди нашого народу і цілком задавлює віддих. Що буде далі?

Виходу з цього страшного положення, в якім тепер живе наш народ, не видно жадного. Польські можновладці ні не навчилися ні не хочуть нічого навчитися. На слова осторогі і на картину дійсности, яку їм змалювали наші посли, вони тільки відповідали — злобою, ненавистю або взагалі їх промовчували. По давньому царить всюди самоволя і по давньому всі наші найскромніші домагання остаються незаспокоєні. Курс польської державної політики далі остається у відношенню до нас без жадної зміни і рахувати на ці зміни булоб великим самообманом з нашого боку.

Та проте не сміємо падати на дусі і опускати рук. Мусимо вірити в чистість і святість нашої справи і в її побіду. Мусимо вірити в невичерпані сили відпорні, які дрімають в нутрі наших народніх мас і на них оперти цілу нашу надію в майбуттю. Закусивши зуби, мовчки мусимо витревати на наших позиціях, аж поки і над нашими головами не зійде зоря кращої долі.

Така наука для нас з останньої бюджетової сесії польського сойму у Варшаві.

Безглуздя чи божевілля?

Поміж безчисленними внесеннями, які вплинули доси у варшавському соймі, є одно внесення польського клюбу „Визволене", що вічною ганьбою повинно впасти на тих українських послів, які його також підносили і на ту партію, яку ті посли заступають. Внесення звернене ніби проти всего духовенства в Польщі, в дійсности проти духовенства українського. Домагається воно закона, що обмеживби нашому духовенству можність працювати не тільки для церкви, але й для народньої справи і віддав би наше духовенство під нагляд поліціянта та старости. На сором і на ганьбу читаємо під цим внесенням також підписи наших радикальних послів, які у свойому протицерковному закуріченню не завагалися помагати полякам в поході проти інтересів не тільки духовенства, але й українського народу.

Бо чейже всім нам відомо, що патріотична праця нашого духовенства віддала і віддає величезні прислуги нашому національному відродженню. Не було у нас доси ніякої патріотичної акції в краю, що обійшлась без допомоги діячів, яких дало українське духовенство. Майже всі наші народні установи, всі культурні й політичні організації втратилиб 50 проц. матеріяльної і моральої підтримки, якби остались без допомоги нашого духовенства.

А наші радикальні посли, знюхавшись з поляками, хотять розбити цю підтримку, знищити цю преважну точку опори нашої національної органїзації, щоб тільки не позволити священикови промовити також в користь якоїсь іншої а не радикальної партії, щоби позбутися своїх партійних ворогів. Для такої ганебної причини наші радикали ставлять свої підписи під внесенням, де сказано:

„Духовним, урядникам і слугам релігійних груп заборонюється обговорювати всякі політичні справи, особливо справи звязані з виборами до сойму, сенату і самоврядування, в будинках і на місцях, призначених до релігійної служби, а також на зібраннях з характером релігійним, що відбуваються деже-будь".

Це все під карою 100 до 1500 зл. або під карою арешту від тижня до 3 місяців і під загрозою суспензії як державного урядника на 5 літ і виборчого права на той сам час.

Під внесенням підписані посли соціял-радикальної партії: Когут, Жук, Шекерик-Доників і Стефанів.

Може радикальні посли схотять боронитися, що, мовляв, „всякі політичні справи", про які „заборонюється" священикам говорити по церквах і на релігійних зібраннях, не торкаються праці священика на національнім полі взагалі? Радикальні посли нібито не хотять знати, що для польської влади читальня „Просвіти", кооператива, „Сільський Господар", „Рідна Школа" і всяка інша організація нашого селянства є також „політика". Радикальні посли не хотять знати, що в той спосіб віддають діяльність нашого духовенства під цілковиту цензуру сільського поліціянта, який навіть з панахиди над могилою українського вояка може зробити „політику", що в той спосіб відтинають нашу церкву від всякої співпраці і співучасти в боротьбі за наше національне визволення, в якій вона поклала вже немаловажні заслуги. Так вузкозора, безкритична ненависть до духовенства каже радикалам безоглядно піти проти інтересів навіть цілого народу, щоби лише ратувати свої партійні інтереси.

Радикали, що не приступили до одного національного бльоку підчас виборів, що не схотіли приступити до одного національного українського парляментарного клюбу в соймі, як бачимо, засвідчили свій „широкий" патріотизм ще й тим, що підписали це внесення польських „Визволенців", яке одначе, на щастя, мабуть не буде ухвалене. Нетерпимість чи безглуздя?

Одню і друге разом.

Сельробівські чорносотенці при роботі.

Запекла боротьба, яка ведеться між правицею і лівицею сельроба, заключається, як відомо, в тому, що правиця сельроба осуджує політику теперішнього харківського уряду і вважає її просто льокайством Москви, тоді, як лівиця без застережень підчинюється команді Москви і Харкова. Розуміється, правиця сельроба теж не пішла з легким серцем на боротьбу з Харковом і Москвою. Але до того приневолила її постава широких мас українського народу. Для нікого, хто жиє з народом і зноситься з нам, не є тайною, що народ з найбільшою ненавистю ставиться до політики московських большевиків на Україні і прагне своєї власної, української держави. Отже тому праві сельроби ніби круто повернули проти Москви і зачали боротьбу з нею. Вони навіть зачали вдавати зі себе більших націоналістів, ніж самі поправді ними є на ділі, бо зрозуміли, що інакше ніхто з ними не піде. За те і стягнули на свої голови ненависть б. наших кацапів, які відчинили собі політичний крамик під видом т. зв. партії сель-роб лівиця і далі, як перед війною, служать Москві, тим разом не білій, царській, тільки червоній, большевицькій.

Доказом цього є два сельробівські конґреси, котрі відбулися в останньому часі у Львові. Дня 24. травня ц. р. відбувся конґрес лівиці, а дня 10. червня конґрес правиці. Один і другий конґрес є згідний тільки в однім, в пекольній ненависти до українського національного табору. Зрештою — лівиця обкидує болотом правицю, а правиця таким самим болотом лівицю. І це в них називається „обєднанням селянсько - робітничого руху!"

Для браку місця не можемо ширше обговорити ухвал одного і другого конґресу, хоч добра їх головина присвячена нашій партії. Але звернемо уваг: тільки на одно: В заяві, яку оголосили ліві, себто наші давні кацапи, є уступ, в котрім вони цілком відкрито признаються, що „довго недоцінювали ваги українського національного питання і не перемогли до кінця свого давнього помилкового становища в томуж національному питанні (національний нігілізм)". Ця крута кацапська балачка значить на простій мові ось що: Признаємо, що ми як кацапи ненавиділи українство і були національні нігілісти, себто прагнули повного знищення українства, але тепер ми вже, бач, ласкаво признаємо „вагу" національного питання і вже не хочемо так „помилятися". Значить: ще і тепер кацапи не признаються, що вони українці, тільки як собака коло горячої страви кружляють довкруги і як антихрист імя Христа бояться вимовити імени Україна. Чи чув хто, або видів більшу безличність? І ці людці, ці ріжні денікінські ступайки і чорносотенні погромщики: Вальницькі, Хами, Пелехаті, Заяці і їм подібні мають відвагу забирати голос в українських справах і посягати рукою по представництво від українського народу!

Але віримо, що недовго вже панувати кацапській язві серед нашого народу, хочби і під сельробівським видом. Мусимо напружити всі наші сили для того, щоби цій язві завдати останній удар, який дібе її до решти. Інакше ніколи не буде добра і ладу між нами.

В Польщі буде, як бувало.

Промова д-ра СТЕПАНА БАРАНА, виголошена в польськім соймі в дискусії над бюджетом міністерства внутрішних справ дня 5. червня 1928 р.

Високий Сойме!

Пробним каменем відношення начальних державних чинників до людности є мін-ство внутрішних справ, отже не диво, що дискусія над бюджетом цього міністерства має завсігди політичний характер. Тим більше нині, коли так званий санаційний уряд перевів недавно вибори до законодатних кіл, вибори, що широким відгомоном відбилися в публичній опінії, в краєвій і закордонній пресі, а навіть в цій палаті вже при самім її отворенні.

Частина польського громадянства, зокрема ця, котрої репрезентанти засідають тепер на лівиці цього сойму, сподівалася засадничих змін і реформи управи державою по кровавому перевороті на вулицях Варшави в травні 1926 р. Переворот удався. До влади, майже необмеженої, прийшов маршалок Пілсудський, творець революційних метод у боротьбі за незалежність польської держави, сам особистий боєвик в часах неволі польського народу і в часах світової війни, божище відданих йому тоді співробітників, з котрих десятки засідають тепер на лавах соймової лівиці, але вже не як його політичні союзники.

Короткий час потравневого правління вилічив їх цілковито із самообману, бо швидко переконалися, що змінилися тільки особи, а система остала та сама. З великої хмари упав малий маєвий дощ, що не оживив політичного і суспільного ґрунту в Польщі.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, той ворог дитини і української нації!

Про наше політичне становище до польської держави і до теперішнього правительства не буду говорити, воно є звісне із заяви голови Українського Клюбу, посла д-ра Д. Левицького, зложеної у цій палаті на початку теперішньої сесії соймової і з його промови при ґенеральній дискусії над предложеним прелімінарем бюджетовим.

Якже-ж представляється діяльність міністерства внутрішних справ і його орґанів?

Застановлюся передовсім над його політичною діяльністю так в ділянці чисто державній, як і рівнож у ділянці самоврядній.

В матеріялах сказано, що метою переводжуваної реорґанізації політичної адміністрації державної є притягнення і співпраця з громадським чинником на терені діяльности урядів старостинських і воєвідських. А як воно виглядає в практиці?

Вже сам розпорядок президента держави з 19. січня 1928 р. про орґанізацію і круг ділання адміністраційної влади, надає воєводам і старостам такі широкі управнення, що вони є сьогодня майже диктаторами. Не забули також про фабрикацію малих диктаторів, іменуючи ними кожного постерункового державної поліції на основі розпорядку міністра внутрішніх справ з 21. травня 1926 р. про наглі карні управнення на землях бувшої російської займанщини і на основі подібного розпорядку президента держави з 27. вересня 1927 р. на области Галичини, уповажнюючи функціонарів державної адміністрації та поліції до накладання грошевих кар до висоти 10 зол. за переступства приписів адміністраційних. І поліція користає обильно з повищих управнень, а успіх служби кожного постерункового оцінюється після скількости наложених ним кар. Карні управнення є правдивою египетською язвою і карою божою, особливо для селян. Стріне постерунковий трохи соломи на хлопському подвірю, вже кара, за гноївку коло стайні окрема кара, за неналежите уміщення таблички з написом при хлопському возі окрема кара і тп. в безконечність.

Систему теперішнього правління назвав перед кількома днями посол Радзівіл системою освіченого демократизму, заперечуючи, щоби вона була диктаторською або фашистівською. Я назвавби теперішню систему **системою поліційного демократизму,** а міністерство внутрішних справ міністерством поліції, котре здійснило ідею демократизму так, що наділило диктаторською владою навіть звичайного постерункового державної поліції.

Праця міністерства внутрішніх справ і його орґанів мала все характер нагінки супроти національного життя українського народу. Всі прояви національного українського життя піддано під нагляд поліції, почавши від товариств освітних і спортових, аж до орґанізації кооперативної, не кажучи вже про життя політичне.

Непомильною вирочнею у всіх українських справах, не тільки на Волині і Поліссі, але не менше і в Галичині, є поліційний комісаріят і постерунок, котрі інформують про всі справи староство і вищу владу і їх думка є все міродайна. Формально знесено вправді політичну поліцію як окремий уряд і її аґенди приділено звичайній поліції кримінальній. На ділі вона є дальше і в староствах та урядах воєвідських є окремі референти та урядовці з аґендами давної політичної поліції.

І є величезна поліційна армія, зложена із 31.695 людей, в цьому 900 офіцерів і 30.795 рядових, не числячи 400 поліційних урядовців і 578 низчих функціонарів. Так звані „східні креси“ прямо засіяні поліційними постерунками, котрі мішаються до всього і про все хотять рішати. Цілу свою енерґію звертає державна поліція на поборювання українського національного руху, видячи у кожному українцеви, котрий є членом читальні, кооперативи, або кружка аматорського, небезпечного ворохобника і маючи їх завсігди на оці, як рівнож предплатників і читачів українських ґазет на селі, ґазет леґальних, виданих в Польщі і цензурованих польською прокуратурою і поліцією. Після інструкції мусить постерунковий з обходу прийти з так званим позитивним вислідом, це значить, за всіляку ціну знайти переступство і вишукати винного. Отже пишуть рапорти до староства і повітової команди поліції і донесення до суду та прокуратури, нераз видумані, або прямо з особистої пімсти, що найліпше виказують судові розправи, в часі котрих велику скількість донесених поліцією винуватців суд увільняє цілковито від вини і кари.

З тих всіх причин витворилося тепер велике напруження між українською людністю і постерунками поліції. Мимоходом згадаю про річ загально звісну, стверджену вислідами судових розправ, про биття арештантів, звичайних і політичних, не бандитів, про нерідке тортурування і куття в кайдани за леда дрібницю. Поправи під тим оглядом нема ніякої і здається, не буде, та скорше медведиця в карпатських горах, як про це згадав іронічно в цій палаті репрезентант Гуцульщини посол Шекерик-Доників, знайде охорону у державної поліції, як український селянин.

. Гнет політичної державної влади відчуває болючо передовсім **незалежна українська преса.** Президентський розпорядок з минулого року надає цій владі великі управнення і вона з них пильно користає. Заведено дві цензури, прокураторську і поліційну. Політична влада старається знищити українські незалежні часописи і то цілком свідомо і пляново. Торкається це в першу чергу українського щоденника „Діло“ і народнього тижневика „Свободи“ у Львові. Наказів конфіскаційного заняття не доручувано деколи навіть в 24 годинах, хотяй польські ґазети у Львові діставали їх до 2 годин по занятті. Роблено це в тій ціли, щоб українська ґазета вийшла пізніше, понесла матеріяльні втрати і стратила на актуальности. Хотячи охоронитися перед матеріяльними стратами, видавництво „Діла“ і „Свободи“ посилало перші примірники до староства ґродського у Львові і здержувалося від друку цілого накладу на випадок заняття. Однак це не помагало, бо можна було не друкувати і три дні і ждати даремно наказу заняття. Зате по видрукованню, чи то в дві годин по доручені перших примірників, чи по видруковванню цілого накладу навіть по трьох днях, зявлявся сейчас функціонар староства, забирав цілий наклад і в цей спосіб припізняв на кілька днів вихід ґазети, що практикувалось головно з тижневиком „Свобода“. Бувало і так, що функціонар староства приходив під льокаль друкарні, маючи наказ заняття в кишени, слідив під вікнами друкарні, а переконавшися, що цілого накладу ще не видруковано, не доручував цього наказу, хіба аж слідуючого дня по видрукуванні цілого накладу, котрий сейчас у цілости забирав. Староство ґродське у Львові конфіскує навіть промови виголошені в соймі, як це було з конфіскатою в „Ділі“ і „Свободі“ стеноґраму промови посла д-ра Д. Левицького, виголошеної в соймі при нагоді ґенеральної дискусії бюджетової. Ще гірше є з українською пресою в самодержавному царстві воєводи Меха на Волині, а діється це тому, щоби друкованої незалежної української думки недопустити до рук українських мас.

(Далі буде.)

За допомогу хліборобству.

Промова посла ГР, ТЕРШАКІВЦЯ, виголошена в соймі 8. червня ц. р. задля обоснования наглого внеску Укр. Клюбу в справі допомоги для знищеного хліборобства.

Наглий внесок Українського Клюбу домагався від уряду негайної помочі для дрібного рільництва у східних і полудневосхідних воєвідствах, що потерпіло від атмосферичних впливів зими і весни в 1928 р., а саме допомоги в ярих засівах, відложення платности кредитів на засіви з попередних літ, відписання залеглих ґрунтових податків і харчевої допомоги для голодуючого населення. Ці домагання розширила рільна комісія на всі околиці Польщі, де населення потерпіло минулої зими і весни, а в кредиті також і на будуче, якби подібне стихійне нещастя навістило дрібне рільництво, беручи зокрема на увагу північно-і полудневосхідні сторони з осьтаких причин.

Вже повінь в 1925 р. наробила для галицького рільництва шкоди на 53 міліони зл., а проте **уряд не перевів реґуляційних робіт у Сх. Галичині.** Ця повінь, що була наслідком **рабункової лісної господарки** в Карпатах, обняла 50 повітів і знищила 129.000 гектарів управної землі у 1.613 громадах.

Шкоди, спричинені повінью і градом в 1927 р., є значно більші. Град знищив 100.000 гектарів засівної землі, з того третину у Сх. Галичині, а шкоду обчислено на 20 міліоніз золотих. Далеко більша шкода була від минулорічної повіні, що навістила **47 повітів і поверх 1000 громад.** Утонуло тоді 70 осіб, без даху над головою лишилось 1.638 родин, без поживи 15.000 родин, а пошкодованих було 78.000 родин. Вилииви знищили 200.000 гектарів а загальна шкода виносила сотки міліонів.

Всі ті шкоди потерпіло населення Сх. Галичини, і то переважно українське, тільки **з причини недбальства уряду,** якого обовязком було прийти з видатною допомогою для знищеного хліборобства. А що зробив уряд? На основі ухвали ради міністрів признано: на виживлення пів міліона золотих, а на засіви 1 міліон, з чого на виживлення видав уряд тільки 200.000 тисяч. В тім самім часі приватна особа (митрополит Шептицький) видала жертвам цеї повени коло 400.000 зл., а також суспільні орґанізації прийшли з **більшою допомогою ніж сам уряд.** Сам Український Комітет роздав 52 вагони збіжа, 150 ваґонів бараболі, 36 мішків одіжи і поверх 60.000 зл. готівкою — разом коло пів міліона золотих!

Мушу при тім зазначити, що й попередній сойм не ухвалив потрібної допомоги, закриваючися браком покриття, хотяй на інші надзвичайні видатки уряд гроші знайшов, переступаючи буджет у видатках сумою понад 300 міліонів.

Попри рабункову лісну господарку, що витворила загрозу, яка все висить над Сх. Галичиною у виді повені, завинив уряд також тим, що **занехав реґуляційні роботи** у східній части краю, хоч у західній Галичині реґуляція рік переводиться. На кошти реґуляційних робіт в краківськім воєвідстві призначено 151 міліонів золотих і ті роботи мають бути переведені на протязі 20 літ, зате нічого не чувати про реґуляційні роботи в гірських повітах станиславівського воєвідства. З тої причини мусимо закинути урядови **нечуване занедбання** і мусимо тим рішучійше домагатися від него помочи для рільництва, що з його вини паде жертвою стихійних нещасть.

Також шкоди, які потерпіло рільництво цеї зими, не можна приписати тільки зовнішній силі, якою є воздушні впливи. Озимина на західно-українських і білоруських землях пропала з причини **недостачі меліорацій.** А недостача цих меліорацій буде ясна, коли розглянемо кредитову політику Банку Рольного. Три роки тому утворено державний дредитовий фонд на рільничі меліорації, черпаний з державного скарбу а ведений Банком Рольним. З того фонду мають уділятися позички на дренування, відводнювання і наводнювання та на поправу пасовиск. З тих позичок могли користати водні спілки, громади а також фізичні і правні особи до висоти 100 прц. меліораційних коштів. Рік пізнійше міністерство рільництва ослабило вартість цього фонду, бо зменшило висоту кредитів до половини меліораційних коштів і зменшило літа сплати. В додатку виступила **кредитова політика Банку Рольного,** який в 1925 р. не дав ані одної меліораційної позички для Східної Галичини. В 1926 р. цей банк мав до розпорядження на ту ціль 6 міліонів 868 тисяч зл. і розпозичив близько 5 міліонів, але для львівського воєвідства дісталось тільки 70.000, а для станиславівського аж 5.000 золотих!

Не дивниця, що поля Східної Галичини, позбавлені всяких меліорацій, мусять безнастанно терпіти від воздушних впливів, яким опираються успішно ґрунти змеліоровані. Тому мусимо у великій мірі **винуватити уряд** за зле перезимування озимини у Східній Галичині і Білоруси, де управна земля вимагає ґрунтовніх меліораційний, а їх не переводиться. Обчислення головного статистичного уряду виказують, що на наших областях пропало коло 15 прц. озимини. Однак це обчислення не всюди вірне, бо великі простори воєвідства станиславівського, а по части й львівського виказують 30 прц. а в **Тернопільщині 70 прц. знищених озимин.**

Загальна поверхня озимин, обнятих внеском Українського Клюбу, виносе кругло 2,425.000 гектарів. Приймаючи тільки 15 прц. пересічно знищення, то доходимо до числа 363.700 гектарів пшениці і жита. Колиж приняти поміч тільки по 50 золотих на гектар, то тільки частинна поміч на закупно насіння вимагає загальної суми **18 міліонів зл.** Сплату означуємо на осінь 1929 р., бо цього року рільники навіть при добрих жнивах мусять наперед отрястися з довгів, затягнених з причини повени.

Доносять, що тимчасом після ухвали рільної комісії в соймі Банк Краєвого Господарства призначив на ту ціль у Східній Галичині **аж 1 міліон** зл. на $9^1/_2$ прц., а саме: для тернопільського воєвідства 500.000 зл., львівського 300.000 і станиславівського 200.000 зл., крім того 200.000 зл. з інших жерел, хоч на основі нових урядових дослідів знищення озимини означено вже на 20 до 80 прц. Побільшення проценту знищеної озимини від часу зголошення наглого внеску Українського Клюбу показалось наслідком весняних холодів (нічних приморозків), що припинили розвій озимих і ярих ростин. Як розпучливе положення дрібного рільника, котрий не має чим засіяти на ново на місце знищеної озимини, доказом звіт Господарського Товариства, що в Тернопільщині **переорано ледви третину знищеної озимини,** заступаючи її гречкою або бараболею.

Однак навіть ті урядові донесення щодо висоти знищення є невірні, бо відносяться до більшої посілости яка є в кращім положенню ніж дрібне хліборобство. Українське краєве товариство „Сільський Господар“ на основі зібраного матеріялу стверджує, що шкоди в дрібнім рільництві виносять в озимині 55—60 прц. і що ледви 40 прц. озимих засівів у Сх. Галичині може дати якесь жниво та взагалі цьогорічний збір в найкращім випадку може осягнути половину торічного збору. Сумні вигляди погіршуються дальше від несприятливої погоди, яка треває доси.

Щорічні майже повені і гради довели до того, що у полудневосхідних воєвідствах рільниче населення не тільки терпить майже що року голод, вже від осени, але ще й так **задовжене,** що вгинається і паде під тягаром лихварських довгів, бо ніде не може дістати дешевого кредиту. Не зважаючи на те все, уряд і державні банки стягають з найбіднійшого хліборобського населення не тільки податки, але навіть останки давних засівових позичок.

Розділ грошевої допомоги між дрібних рільників повинен іти також при співучасти представників господарських орґанізацій, а на областях східно-полудневих воєвідств при співучасти „Сільського Господаря“ і українських кредитових установ, бо дотеперішня акція старостинських комітетів і представників тільки польських орґанізацій не все була правильна і часто кермувалась не фактичним станом річи, але політичними думками.

Вкінци бесідник поставив до уряду ряд домагань, які які ухвалено майже в цілости.

З парляментарної трибуни.

НАРАДИ ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ.

ПРОТИ СИЛУВАНОГО ПАТРІОТИЗМУ.

На засіданню сойму дня 19. червня полагоджено нарешті справу пятьох кляс станиславівської ґімназії, розвязаних за те, що ученики відказалися від святкування 3-го мая. Поляки годились на те, щоби приняти учеників назад до школи, але не всіх і домагались вступного іспиту. Однак на рішуче домагання посолки *М. Рудницької* (Укр. Клюб) сойм ухвалив, щоб уряд уможливив ученикам розвязаних кляс дальшу науку без страти шкільного року, приймаючи їх назад без іспиту.

КУЦА АМНЕСТІЯ.

Широка дискусія розвинулась над проєктом амнестійного закона. Як відомо, перший внесок на амнестію (помилування) політичних проступків вийшов від Українського Клюбу. За його прикладом виступили деякі польські клюби а вкінци зробив це сам польський уряд, висуваючи свій амнестійний законопроєкт, який відноситься тільки до провин з часів українсько-польської війни (1918—20). Є це дуже куца амнестія і тому пос. *Загайкевич* (Укр. Клюб) зажадав, щоб її оперти на ширших основах і продовжити речинець амнестії до 3. травня 1928 р. Домагався також, щоб дарувати провини на підкладі комуністичної аґітації та шпигунства, а зате виключити від амнестії всякі виборчі зловживання. Білоруський пос. Єремич домагався широкої амнестії для білорусинів, бо урядовий амнестійний проєкт не дає їм нічого. Однак при голосуванню відкинено всі поправки і принято урядовий проєкт без зміни. З огляду на відкинення всіх українських поправок, Український Клюб стримався від голосування над амнестійним законом, бо він не приносить майже ніяких користей українському народови.

ДОДАТКОВІ РЕЗОЛЮЦІЇ.

Цікаве було голосування над додатковими резолюціями до бюджету, зголошеними в числі 165. Уряд потерпів при тім цілий ряд невдач. Домагання Українського Клюбу, щоб в урядові звіти про парцеляцію і кольонізацію на східних землях подавати також народність осіб, які дістали землю, відкинено. Проти цеї резолюції голосували навіть ліві польські партії. Зате принято українське домагання, щоби уряд визначив *додатковий речинець* для зголошення претенсій осіб, управнених до інвалідських рент.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ Й ВНЕСКИ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ.

Український Клюб зголосив ряд нових інтерпеляцій та внесків. Між іншими є внесок в справі *шкіл з українською мовою навчання.* До внеску долучено готовий законопроєкт, що зносить теперішний утраквізм **і допускає закладання одностайних україн-**

ських шкіл у громадах, де є більше як половина українського населення. Крім того зголошено внесок *на оснування українського університету у Львові*. Інший внесок домагається усунення комісарщини з управи Народнього Дому у Львові та передання її в руки кураторії.

НАРАДИ СЕНАТУ.

Після ухвалення державного бюджету соймом занявся цею справою сенат, що відбув тільки три засідання. Тут справа пішла несподівано легко, бо уряд занехав всякі спроби направити в сенаті ті зміни, які поробив в урядовім бюджетовім проєкті сойм. Уряд боявся, що така направа може невдатись і наразити цілий проєкт на упадок. Тому волів приняти бюджет так, як його ухвалив сойм, ніж поставити державу без всякого бюджету. Так і просив бюджетовий референт в сенаті, вибраний з клюбу урядової одинки.

ПРОМОВА СЕН. ГОРБАЧЕВСЬКОГО.

В дискусії над бюджетом перший промовив українець, сен. *Горбачевський* (Укр. Клюб). Промовець зазначив, що утерлася в Польщі слова „державні потреби" і в імени цих державних потреб вимагається від горожан надмірних і невідповідаючих податковій силі чинитьб. Однак громадянство мусить устами своїх заступників заявити і підчеркнути „громадянські і національні потреби. Особливо для українського народу „державні потреби" не можуть бути рішаючими. Часть українського народу дісталася під Польщу на бажання заграничних держав, які зовсім не вязалися кличем про самовизначення народів. Український нарід збройним виступом зазначив свої змагання до державної самостійности. І хоч ці змагання здавлено, то не здавлено у свідомости українського громадянства його національних ідеалів. А супроти нього польська держава виступила відразу з гнетом і відобрала йому всі основні права, не тільки політичні, але й в области шкільній та господарській. Бесідник, перебиваний поляками, виказує польську парцеляційну і кольонізаційну політику. Для українського селянина землі нема, а зате на українські землі ведеться польського осадника. Дальше бесідник представляє страшну руїну українських земель, крізь які перекотилася світова війна, і занехання польським урядом відбудови, замісць якої знищено самоврядування. В той спосіб уряд прямує до цілі, яку мав на думці Ст. Грабський, передсказуючи, що до 25 літ з українців у польській державі і сліду не стане. З тої причини Український Сенатський Клюб буде голосувати проти бюджету.

Остро виступили проти політики Польщі також інші промовці. Сен. Познер, польський соціяліст, виказав між іншим сторонничість польських суддів. Як перед судом стає українець, білорусин або жид, то відносяться до нього інакше, ніж до обвинуваченого поляка. Сен. Янушевський (Визв.) стверджує, що уряд Пілсудського не оздоровив господарських відносин на селі. Ті відносини такі сумні, що селяни платять річно 180 міліонів лихварських відсотків.

ГОЛОСИ ПРЕДСТАВНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ.

На засіданню сенату 21. червня лунали знову голоси українських сенаторів, що складались на важкий акт обвинувачення для польського уряду. Промовив сен. М. *Галущинський*, один з найкращих сенатських бесідників, і всі вислухали його слів серед глибокої тишини. Бесідник запротестував проти того, щоби заяви представників українського народу поляки називали безпідставними претенсіями. Вони є висловом найбільш пекучих потреб народу. Українські скарги стрічає тут дехто зі сміхом, але не сміється нарід, якого душу роздирає сердечний біль. Для прикладу наводить справу українського шкільництва і доходить до висновку, що воно мусить бути національне і віддане власній управі зі своїм окремим міністерством. Велике враження зробили слова про поліційну нагінку на український тайний університет. Торкаючись подій в станиславівській гімназії, обговорив цілу моральну систему, яку поляки приноровлюють до середньо-шкільної молоді. Така політика шкільної влади мусить доводити до частійших подібних випадків. Дальше промовець згадав про труднощі, які робиться українським студентам, що вчились за границею, домагаючись від них на ново іспитів, і перейшов до відносин, в яких опинилися український пласт, Сокіл, а навіть письменство. Згадав про заборону деклямувати вірші Франка, про переслідування виділів „Просвіти" і т. д. Польські політики домагаються від нас, щоби ми не надуживали їх терпеливости, але й наша терпеливість має свої границі і нас доведено вже до стану розпуки. Домагаємось, щоб нас трактували як вільних горожан а не як невільників. Домагаємось справедливости під кожним оглядом і на кожнім полі.

Не менш важкими були слова сен. *Макуха* (укр. соц. рад.), котрий заявив, що український нарід своєю кровю перервав засидження, на яке покликуються поляки на українських землях. Бесідник переповів недолю українців від 1919 р. аж до останніх виборчих зловживань. Навіть на польських університетах проголошується думка, що лише польський нарід має користуватись повними горожанськими правами, а національні меншости лише терпиться. Взагалі поляки не мають відваги глянути просто в очи українській справі. Трактують її як внутрішню справу, а тимчасом ця справа загально-европейська. Український нарід займає в Европі більше місця і ця справа може бути розвязана лише в Київі. Українська земля найбільше потерпіла від війни, а ніхто не прийшов нам з допомогою. Грошева реформа Грабського підрізала український нарід а земельна реформа вцілила нас в само серце. Кольонізацією викопано велику пропасть між обома народами і викликано ненависть на віки. Предложеного бюджету наше населення не витримає і серед тих умов наше відношення до бюджету ясне.

Після промови сельробівського сенатора Козицького забрав голос ще сенатор о. *Татомир* (Укр. Клюб) і звернув увагу передовсім на потреби селянського населення. Ствердив, що більше як половина рільників голодує на переднівку, і спротивився рішучо збільшуванню селянських податків. Осудив польську кольонізаційну політику і зголосив цілий ряд вимог на покращання селянської долі. Поляки співають „не дами земі, сконд наш люд", але так само і ми не покинемо землі, на якій ми і наші батьки родилися.

ОСТАННЄ ЗАСІДАННЯ СЕНАТУ

відбулося 22. червня ц. р. Український Клюб зголосив 9 інтерпеляцій, після чого велась дальше бюджетова дискусія, замітна тим, що проти політики польського уряду виступили також сенатори німці. Вкінци приступлено до голосування над бюджетом. Всі поправки відкинено і великою більшістю голосів принято бюджет в такім виді, як його ухвалив сойм.

Зокрема переголосовано резолюції. Між іншими принято майже одноголосно резолюцію *в справі українського університету*. Резолюція предложена скарбово-бюджетовою комісією звучить' „Сенат взиває уряд, щоби в ціли виконання припису 26-ої статті закона з 26. вересня 1922 р. предложив законодатним установам законопроєкт про оснування українського університету".

Таким способом польський уряд одержав також від сенату державний бюджет на 1928 р. Сталося це навіть скорше, ніж спершу пляновано. Наслідком того президент польської республики оголосив розпорядок *про зачинення соймової і сенатської сесії*. Посли і сенатори розїхались на вакації, що потревають аж до осени. Найпізніще до 1. жовтня має розпочатись осінна соймова сесія.

Справоздавчі віча.

РАВЩИНА.

Дня 10. червня ц. р. відбулося справоздавче посольське віче в **Камінці Боброїдах.** Віче отворив голова Пов. Організації УНДО п. Любомир Данилович. Реферат про політичне положення українського народу під Польщею виголосив посол **Кохан. Пос. Ів. Ліщинський** здав звіт з діяльности Українського Посольського Клюбу. Камінка з Боброїдами була до недавна остоєю сельробівства, однак по соймових виборах слідно рішучий зворот до націоналізму. Люде зрозуміли, що всі клевети, кидані сельробівськими аґітаторами на національну орґанізацію, були водою на польський млин і допомогли одинці до вибору в 55 окрузі аж трьох поляків послів. Після інтерпеляцій присутні одноголосно одобрили діяльність УНДО і Українського Посольського Клюбу.

РОГАТИНЩИНА.

Дня 3. червня ц. р. відбулося віче в **Бовшові,** при участи громадян з Бовшова, Кінашева, Слобідки бовш., Гановець і Демянова. Віче отворив Ст. Стефанишин, витаючи посла Степана **Кузика,** який здав звіт з діяльности Українського Посольського Клюбу та начеркнув його заходи в справі поліпшення селянської долі. Після звіту і дискусії присутні ухвалили ряд резолюцій в справах політичних, господарських і шкільних та одобрили тактику Посольського Клюбу УНДО.

ОТИНІЙЩИНА.

Дня 11. червня ц. р. відбулося в **Отинії** віче, на яке прибули сенатор Ол. **Черкавський** і посол о. Ганушевський. Посол о. Ганушевський здав звіт з діядльности Українського Парляментарного Клюбу, а сенатор Черкавський виголосив реферат про міжпартійні відносини і програму УНДО. Після запитів та інтерпеляцій ухвалено повне довіря Українському Парляментарному Клюбові. Віче замкнув патріотичною промовою його предсідник д-р Дрогомирецький.

З політичної орґанізації.

Повітовий Народній Зїзд в Тернополі.

Дня 16. червня ц. р. Відбувся в **Тернополі** Повітовий Народній Зїзд, на якому явилися делеґати із 43 громад тернопільського повіту. Зїзд відкрив містоголова Повітового Комітету д-р Постригач, проводив о. Степан Вонс. Перший промовляв п. В. Бачинський, який представив зібраним стан партійної орґанізації в повіті. Тимчасом прибули на нараду посол тернопільського округа, а то о. Куницький, д-р Баран та Антін Кунько, яких зібрані привитали рясними оплесками. Посол о. **Куницький** виголосив реферат про тактику Українського Парляментарного Клюбу і про значіння правно-державної заяви. Д-р **Баран** здав звіт з діяльности Українського Парляментарного Клюбу та вказав на важкі обовязки, які взяли на себе посли УНДО в боротьбі за кращу долю українського народу. Посол Антін **Кунько** зясував зібраним справу податків та представив працю Українського Клюбу в обороні українського селянства. Після ряду запитів і інтерпеляцій Повітовий Народній Зїзд ухвалив відповідні резолюції.

Повітовий Народній Зїзд в Перемишлянах.

Дня 24. травня ц. р. відбувся в Перемишлянах Повітовий Народній Зїзд УНДО, в якому взяли участь делеґати 23 сіл перемишлянського судового повіту в числі около 400 осіб. Проводив вічем місцевий адвокат д-р Свістель, який короткою промовою привитав послів з 55 округа о. **Пелліха, Вислоцького і Кузика.** Виголошено чотири реферати, а то: о. д-р Пелліх про повиборчі підсумки, Посол Вислоцький про становище Українського Парляментарного Клюбу в селянських справах, посол Кузик здав звіт з діяльности Українського Парляментарного Клюбу, а д-р Свістель про потребу політичної орґанізації в повіті. Після рефератів розвинулася дискусія. Замітне було те, що численно були присутні міщани Перемишлян, які ще недавно з рамени партії „Праці" розбивали віче УНДО в Перемишлянах. Вибрано ширший та тісніший Повітовий Народній Комітет, якого головою став д-р Свістель. Ухвалено резолюції з одобренням тактики Клюбу, як також в справах політичних, господарських і шкільних.

З господарської орґанізації.

Збори філії „Сільського Господаря" в Мостисках і посольський звіт п. Тершаківця.

Дня 2. червня ц. р. відбулися в салі Народнього Дому в Мостиськах збори філії Т-ва „Сіль. Госп.". На зборах явилося кількасот селян і 6 священиків та світська інтеліґенція. Збори отворив короткою промовою о. Чавс, витаючи посла Тершаківця і представника „Сіль. Госп." інж. Волинця.

Перший забрав слово посол Тершаковець, який зложив звіт з діяльности Українського Соймового Клюбу в боротьбі за права українського народу, та представив тяжке положення нашого селянства під Польщею. Відтак відповідав посол на поодинокі запити виборців та вказував шляхи економічного двигнення нашого народу. Реферат про піднесення нашого хліборобського стану, про його станову орґанізацію, рільну культуру та співпрацю з кооперацією виголосив інж. Волинець. Над рефератами вивязалася оживлена дискусія.

Вибрано нову раду філії, яка дає запоруку, що праця на економічному полі піде вперід. По зборах багато селян зверталося до посла Тершаківця за порадою та інтервенцією.

Хлібоїдське заслуження.

Кому сором а кому честь.

Останні соймові вибори змели наших „хлібоїдів" з лиця української землі. Показалось, що заложена з великим шумом УНС-івська орґанізація не має ґрунту під ногами, бо ширена нею хрунівська гниль не має приступу до здорового орґанізму українського народу. Останнє видання хлібоїдщини збанкротувало, подібно як не вдались всі давнійші спроби штучного насаджування політичного угодовства і національної безхарактерности. Недобитки хлібоїдської орґанізації присіли, ховаючись в мишачі діри зі сорому та ганьби, а то й відбираючи собі життя. Тільки відважнійші з них держаться дальше панської кляшки та вижебрують собі посади й інші матеріяльні користи в нагороду за зраду інтересів своєї Батьківщини. Ось що пишуть нам з Підгаєччини:

За розбивання національної єдности українців підчас виборів цілий ряд унсівців дістав від поляків посади. І так: 1) жінка орґанізатора УНС-а Білецького дістала почтову складницю в Завалові; 2) жінка орґанізатора УНС-а Панашія дістала посаду акушерки в Завалові; 3) орґанізатор УНС-а Теплий з Рудник дістав заняття при залізниці в Бережанах і 4) жінка кандидата на посла з лісти „хлоп за слугом" дістає почтову складницю в Новосілці. Крім того дехто дістав посади громадських секретарів.

Українське громадянство знає ціну таким діячам і має свою здорову думку про їхню заслуженину.

Кріваві події в Югославії.

Хорватські трупи в парляменті. Перед державним розривом.

В югославянськім парляменті (скупштині) в Білгороді сталася кровава подія, що загострила ще більше напружені відносини між пануючою сербською нацією а хорватами і словінцями, злученими в одну державу. Посол з Чорногори, Пуніс Рачіч, член урядової радикальної партії, нападав, як звичайно, дня 20. червня ц. р. на хорватську опозицію і почув у відповідь від хорватського посла Пернара образливе слово. В скупштині настав крик, предсідник перервав засідання, а тимчасом Рачіч добув з кишені револьвер і дав шість стрілів в напрямі опозиції. Хорватські посли д-р Басарічек і Павло Радіч згинули на місци, а чотири інші — Стефан Радіч, Єласіч, д-р Пернар і Ґрандія потерпіли тяжкі рани. Опісля Радіч поїхав автом до міністра справедливости і просив о послухання, але тут його арештували і перевезли до вязниці.

Кріваві події в скупштині викликали в Хорватії величезне обурення, тимбільше, що поширилась була вістка також про смерть третього посла, Стефана Радіча, провідника хорватської селянської партії. На ділі ранений Ст. Радіч піддався негайно операції, яка його уратувала. Так само оперували четвертого хорватського посла д-ра Пернара. Сербський король Олександер відвідав ранених, а також тіла убитих. Югословянський уряд вислав на письмі співчуття хорватському селянському клюбови, однак клюб цього листа не приняв.

Найбільше обурення запанувало в столиці Хорватії, Загребі, де вибухли грізні протисербські демонстрації. Приходило до боїв з поліцією і військом, причім впали трупи і ранені. На всіх будинках повівали жалібні хоругви. Родини вбитих відкинули предложення уряду поховати вбитих послів на кошт держави, ані не приняли досмертної платні. А треба зазначити, що П. Радіч лишив жінку і 8 дітей.

Крівава подія в югословянськім парляменті це новий доказ, що порядки, які встановлено в Европі після світової війни, не дадуться втримати. Мирові договори потворили нові держави, в яких спрягли до купи ріжні народи, піддаючи слабші нації під панування сильнійших. До таких держав належить також Югославія, де серби взяли під свою кормигу хорватів і словінців. Для чужинців це ніби один народ, що говорить одною чи подібною мовою, однак на ділі це три ріжні народи, що ріжняться сильно не тільки вірою, але й історичною традицією, культурою і цілим світоглядом. Спроби витворити з того один югославянський народ не дають ніякого успіху, навпаки тільки загострюють взаїмну ворожнечу Завинили тут головно серби, що визначаються великою нетерпимістю і приписують собі виключне право державної нації, спихаючи інші народи до ролі горожан низшого степеня. Це почуття сербської висшости й вложило в руки посла Рачіча револьвер, яким положив трупом двох хорватських послів і чотирох тяжко ранив.

Розуміється, що кріваві події в скупштині доведуть до ще більшої ненависти між обома народами і хто знає, чи не стануть початком упадку югословянської держави. Хорвати домагались доси рівних прав, тепер зачинають переважати самостійницькі державні настрої, які скорше чи пізнійше доведуть до відорвання Хорватії та повстання окремої хорватської держави.

Підбіґунова виправа.

ҐЕНЕРАЛ НОБІЛЄ ВІДНАЙДЕНИЙ.

Непевна доля підбіґунової виправи ґен. Нобілє зачинає прояснюватись. Вже здавалось, що всі кораблі і літаки, що вибрались з ріжних держав на ратунок італійській виправі, не вдіють нічого, бо природа показалась сильніша. Та от італійському майорови Мадалені, що вилетів з італійського корабля, який кружить між ледами, удалось нарешті доглянути на одній ледовій кризі чорне шатро і людей коло него. Була це партія з ґенералом Нобілє. З літака скинено кілька мішків з харчами, одіжю та іншими потрібними річами. Новий радіотелеґрафічний апарат уможливив тепер ґенералови Нобілє давати точні відомости про себе. Опісля навідувались в то місце ще й інші літаки, але ні один з них не міг осісти серед ледових гір, не наразившись на розбиття. Аж доказав тої штуки один шведський літак, котрий спустився щасливо недалеко шатра і взявши зі собою ґенерала Ноблє, відвіз його на корабель „Квест", що кружив недалеко. Взяв його першого тому, що він має зломану ногу. На інших прийде черга пізніше.

Що сталося з двома іншими партіями виправи, не знати. В одній з них находиться трьох людей що відлучились від ґен.

Нобіле, а в другій, що полетіла дальше з бальоном, 9 людей. На ратунок їм полетів у північно-східнім напрямі французький майор Ґільбо з норвеським підбігуновим дослідником Амундзеном, але й по них всякий слух загинув. Тепер полетіли їм на поміч, але цілий тиждень глядання не принесли ніяких успіхів. Аж 23. ц. м. радянський корабель ледолом „Малиґін“ зловив радіотелеграфічний знак від Амундзена, що він опинився на леді коло Медвежих островів. Нема сумніву, що й його удасться відшукати.

Але що буде з рештою італійської виправи? Оскільки нещасні ще живуть, то їх доля дуже непевна, серед ледів, білих медведів і при недостачі харчів. В додатку зближається пора, коли в підбігунових сторонах шаліють страшні бурі. В цілій Італії відбуваються по церквах молебни за щасливий конець нещасливої виправи.

Важна справа.

Церковні книги на українській мові.

У Варшаві відбулося перше засідання комісії для перекладу православних церковних книг на українську мову. На цьому засіданні був присутний митрополит Діонізій, епископ Олексій, члени Комісії проф. Огієнко і б. сенатор Мих. Черкавський, а також польський міністер освіти Добруцкі. Він і виголосив промову про потребу привернення в православній церкві давних звичаїв і обрядів, та приноровлення їх до потреб і бажань місцевого населення.

Опісля принято статут і вибрано головою комісії проф. Івана Огієнка, відомого знавця української мови і перекладчика церковних богослужень на українську мову. Справа дуже важна і над нею повинні призадуматись українці в Галичині.

Що чувати у сівті?

Проти українського самостійництва. На приказ центрального комітету комуністичної партії в Харкові, Києві, Одесі та в інших українських містах відбулися робітничі віча, на яких комуністи виступали проти самостійницької акції українців. Урядові промовці протестували проти твердження, що Україна находиться під ярмом Москви, і нападали на голову УНДО, д-ра Дм. Левицького за протикомуністичні вислови в його соймовій промові.

В Загребі відбулися 25. червня похорони убитих хорватських послів Павла Радіча і Басарічка при участи 300-тисячної товпи народа. У всіх церквах через дві години дзвонили дзвони. У фабриках стримано на час похоронів рух. 80 поліціянтів покинуло поліційну службу раз на все, бо, як заявили вони директорови поліції, не хочуть стріляти у власний народ. Непроглядні маси народу а передусім хорватського селянства творили підчас похоронів шпалір. Народ плакав на вид старої неньки Павла Радіча, яка в селянськім одязі йшла за домовиною трагічно погибшого сина.

В Китаю переводяться великі зміни. Командант розбитої північної армії ген. Чан-тсо-лін помер від ран, які потерпів підчас замаху, а сама армія перемінилась в банду грабіжників, що пустошать Манджурію. Командант полудневої армії ґен. Чан-кай-шек уступив зі свого становища, бо хоче стати президентом китайської републики. Інші ґенерали ворогують між собою, бо кождий хотівби бути найстаршим і захопити як найбільші користи для себе. Покищо південний уряд установив столицею держави місто Нанкін, а назву дотеперішної столиці Пекіну перемінив на Попін.

Новинки.

— **Арештування.** Перед кількома тижнями арештовано в Тернопільщині в громадах Чистилів, Глубічок великий, Івачів долішний, Івачів горішний, Ігровиця, Малашівці, Пронятин і в самім Тернополи близько сотню людей, переважно молодих українських селян. Всіх скованих переведено на поліцію, а відтак до слідчої вязниці в Тернополі. Закидують їм злочин державної зради тому, що належать до комуністичної партії. Нема сумніву, що багато з арештованих не має нічого спільного з комунізмом і що багато поліційних доносів покажеться насиченими або видуманими.

— **Додаток для духовенства.** Польський уряд рішив виплатити одноразовий додаток для католицького духовенства у висоті 22 і пів прц. місячної платні.

— **Яке буде літо?** Учені метеорольоґи заповіли холод і слоту на конець червня. В липни погода має поправитися, буде більше тепла, а навіть спеки. В половині місяця будуть великі бурі з дощем і градом. Серпень має бути досить теплий, але змінчивий щодо погоди, зате вересень, особливойого друга половина буде дуже гарний.

— **З овочами буде зле.** Весняні холоди пошкодили дуже садовині в західній Европі. Заповідають неврожай яблок, грушок і сливок. У нас урожай овочів заповідається незле.

— **І таке буває.** В селі Протиснім пов. Лісько пропав 4-літний хлопчина Роман, син місцевого господаря Питляка. По якімсь часі найшли голову хлопця. Спершу пішла чутка, що його пожерли вовки, але слідство викрило, що його убила Даньковa, сусідка Питляка. Хлопчина бавився з її дитиною на подвірю і Данькова, розлючена, що її дитина плаче, вдарила малого Романка так по голові, що він згинув на місци. Тоді чоловік її вивіз тихцем трупа до ліса, відтяв йому голову, щоби здавалося, що вовки його загризли, а решту закопав. Обоїх злочинців арештовано.

— **Хотіли спалити цілу родину.** В селі Волосатім пов. Лісько згоріла загорода Ілії Русина. Двері і вікна хати були обмотані кільчастим дротом, так що домівники ледви при помочи сусідів виломили двері і втікли з вогню. Брат господаря попікся так тяжко, що незабаром помер. Показалось, що дім підпалили і дротом обвязали Федір Русин і Ванько Бета, яких арештовано.

— **Дурисвіти.** По наших селах і місточках ходять уже другий рік парохіяни із села Цвіржа пов. Мостиська, збираючи жертви на місцевий костел. Щоби краще осягнути свою ціль, ці люди говорять по українських хатах, що збирають на церкву. Остерігається перед ними наше громадянство.

— **Утопився в Тибрі.** Два львівські ґімназисти, Іван Погорецький і Йосиф Коник, розпрощавшись зі школою, звідки їх викинули, пішли в світ. Погорецький обійшов раз Чехословаччину, Мадярщину, Югославію, Австрію та Швайцарію без гроша. Другий раз вибрався з Коником до Італії, дійшов аж до Риму і там утопився підчас купелі в ріці Тибрі.

— **Убийство в суді.** Член редакції одного віденського часопису, Пефль, застрілив у судовій салі другого члена цеї редакції Бруна Вольфа. Була це пімста за те, що Вольф закинув Пефлеви і доказав продажність і вимушення.

ДО УКРАЇНСЬКОГО УЧИТЕЛЬСТВА.

Прошу всіх Товаришок і Товаришів учителів, які стоять на плятформі Українського Національно-Демократичного Обєднання, прибути на довірочну нараду, яка відбудеться дня 2. липня ц. р. о 8 год. рано у Львові, в кімнатах „НАРОДНЬОГО ДОМУ“ при вул. Рутовського ч. 22.

ДМИТРО ВЕЛИКАНОВИЧ
соймовий посол.

Свято Читалень.

Філія Товариства „Просвіта“ ім. М. Шашкевича у Львові, устроює **дня 8-го липня ц. р., на площі „Сокола Батька“**

СВЯТО ЧИТАЛЕНЬ
ЛЬВІВСЬКОЇ ПОВІТОВОЇ ФІЛІЇ.

Порядок свята: 11-та година передполуднем полева Служба Божа на площі „Сокола-Батька“. 2-га година пополудні торжественне відкриття Свята та **попис** читальняних хорів і орхестр. Читальняні хори виступлять в таких сполуках: 1) Винники—Підберізці. 2) Гаї—Глуховичі—Чижиків. 3) Грибовичі—Збоїська—Скнилів. 4) Гряда—Зашків—Пикуловичі. 5) Кукизів—Ципeрів. 6) Лисиничі—Миклашів—Підбірці. 7) Ляшки—Ременів—Яричів новий. Одну точку відспівають всі хори спільно. Співатиме разом понад 500 осіб! В пописі возьмуть участь дуті орхестри: Збоїська, Лисиничі, Малехів, Миклашів, Підберізці, Підбірці, Сороки львівські. Після попису відбудеться **велика народня забава з танцями** при звуках всіх орхестр. Багато несподіванок.

Білети з програмками набувати можна скорше в переплетні Т-ва „Просвіта“ Львів, Ринок ч. 10, I. пов. — Замовлення почтою полагоджується відворотно.

ДОПИСИ.

ВЕРБІВ ПОВ. ПІДГАЙЦІ. *Йдемо вперед.* Заходами деяких громадян села Вербова принято у нас діріґента дяка п. Боґуша, який в короткому часі зорґанізував церковно-читальняний хор, стягнув до читальні свято поляглих у Вівсю 40 піших, а 32 кінних Соколів, не числячи інших громадян, які прибули фірами або пішки. Спішім всі на культурний фронт, бо тільки освітою добудемо кращу будучність. — **Селянин.**

ПЕРЕМИЛІВ ПОВ. КОПИЧИНЦІ. *Гарні успіхи культурної роботи.* Аматорський гурток читальні „Просвіти“ з Глещави пов. Теребовля відограв дня 3. червня ц. р. в салі нашої читальні драму в 5 діях „Пімста жидівки“. Вистава пройшла з великим успіхом на повне вдоволення численної публики, що була захоплена грою аматорів, а особливо Антонини Пакошівної, що відтворила ролю жидівки. Глещавецький аматорський гурток належить до найкращих в теребовельськім повіті і може бути прикладом для всіх інших гуртків на цілім Поділю. Головна тут заслуга режісера Івана Пакоша, що з пожертвуванням працює для культурного піднесення села. Глещавецька читальня „Просвіти“ розвивається взірцево, поставила собі дуже гарний дім а тепер має ще заложити орхестру, щоби стати справдішним осередком культурного життя в громаді. Честь і слава робітникам, що працюють для кращої будучности свого народу! — *Гість.*

ПУКІВ ПОВ. РОГАТИН. *Концерт в честь Т. Шевченка.* Дня 13. ц. м. вшанували ми память Т. Шевченка концертом, на який прибув пос. Кузик. В селі перед читальняним будинком привитав посла і інший гостей місцевий начальник громади Степан Бандура. До зібраних на концерті виголосив посол Кузик святочну промову, а після нього промовляв проф. укр. ґімн. в Рогатині Каменецький. Зібрані витали своїх гостей довготревалими оплесками.

ВИШНІВЧИК ПОВ. ПІДГАЙЦІ. *Жіноцтво при культурно-освітній праці.* Завдяки ново-основаному кружкови Союзу Українок культурна праця в селі пішла вперед. Зорґанізоване жіноцтво взяло участь у виборах до сойму і сенату, та притягнуло до виборчої урни все жіноцтво села. Спільно з тов. „Сокіл“ ведеться аматорський гурток, який дає вистави на потреби тих товариств, а також улаштовано Шевченківський концерт, з якого переслано 20 зл. на фонд „Учітеся“. В жіночім кружку вибрано секції освітну, церковну, допомогову і забавову, які ведуть роботу, заставляючи і мущин братись за працю. Душою товариства є його голова п. Марія Чолієва, яка обєднала коло себе жіноцтво Вишнівчика та надала напрям праці. Було б побажаним, щоби і другі пані, яких судьба звязала з нашим селом, пішли її слідами.

Нові видання.

Жіноча Доля, двотижневик для українського жіноцтва, ч. 12. Коломия, вул. Нова ч. 1.

Сільський Господар, орґан краєвого тов. „Сільський Господар“, ч. 12 з 15. червня. Львів, вул. Зіморовича ч. 20.

Господарсько-кооперативний Часопис, орґан Ревізійного Союзу Укр. Кооператив, ч. 25. Львів, вул. Словацького 14.

Ми Молоді, орґан протиалькогольного руху, ч. 7—8. Виходить раз на місяць в Рогатині (українська ґімназія).

ОПОВІСТКИ.

Виділ Філії Т-ва „Просвіти“ в Глинянах пошукує урядовця філіяльного, який рівночасно провадивби хор. Посада негайно до обняття, платня після умови на місци. Зголошення слати на руки Вп. д-ра Куницького. 134 1—1

Звичайні Загальні Збори філії Т-ва „Просвіти“ у Мельниці відбудуться дня 3. липня ц. р. в год. 11. передполуднем в льокалі читальні Просвіти зі звичайним дневним порядком. 135 1—1

Машину шевську „Dürkop“ мало уживану продам дешево. Відомість Львів, Руська 3, склеп обуви. І. Є. 136 1—1

Спростування до виказу коляди на „Рідну Школу“ за 1928 рік. У виказі коляди в повіті Жидачів видруковано мильно: Громада Яйківці хор 45·21 зол., збірка в Церкві 19·59 зол., Молодші парубки 16·39, старші парубки коляду пропили. Має бути: Громада Яйківці хор 45·21 зол., збірка в Церкві 19·59 зол., Громада Жирава Молодші парубки 16·39, старші парубки коляду пропили.

Головна Управа „Рідної Школи“.

Оголошення.

Видае С-ка „Діло“, зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок ч. 1.